

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بخشنامه بودجه سال ۱۴۰۲

با اتکال به خداوند متعال و به استناد اسناد بالادست از جمله سیاست‌های کلی برنامه هفتم و اسناد آمایش سرزمین و سند تحول دولت مردمی و بر اساس آسیب‌شناسی و تحلیل شرایط اقتصادی کشور، رویکردهای کلان و خط‌مشی تدوین بودجه سال ۱۴۰۲ با مضمون اصلی «دستیابی به رشد باثبات اقتصادی، عدالت محوری و کارآمدسازی نظام حکمرانی» به شرح زیر ابلاغ می‌شود.

دو شرط مهم برای موفقیت و حصول به اهداف، پایبندی و تعهد جمعی مدیران و کارکنان خدوم در تلاش مخلصانه برای تحقق آرمان‌های نظام اسلامی و همگرایی و هم‌افزایی یکپارچه دستگاه‌های اجرایی در پیگیری تحقق برنامه‌های اقتصادی دولت است.

تحلیل شرایط اقتصاد کلان

تحلیل شرایط اقتصاد کلان جهان و منطقه

- همه‌گیری ویروس کرونا و کمبود اولیه دارو و تجهیزات پزشکی و خشکسالی ممتد و کمبود غذا باعث شد که کشورهای تولیدکننده، هر چه بیشتر به فکر تامین این اقلام برای مصارف کشورهای خود باشند و با ذخیره‌سازی و ممانعت از صدور آنها موجبات تزلزل در میانی جهانی‌سازی را فراهم کنند. از سوی دیگر جنگ روسیه و اوکراین نیز این امر را تشدید کرد. به علت وزن سنگین سهم این منطقه از بازار غلات و انرژی، قیمت جهانی این کالاها به شدت افزایش یافت، در عین حال جهان و بویژه اروپا علاوه بر افزایش قیمت‌ها با بحران کمبود انرژی روبرو شدند. به هم‌خوردن میانی نظری جهانی‌سازی و افزایش قیمت مواد غذایی و انرژی و استفاده آمریکا از ابزارهای تحریم برای فشار به اقتصاد سایر کشورها، باعث شد بسیاری از کشورها به سمت نظم اقتصادی و بلوک‌بندی‌های جدید اقتصادی سوق داده شوند که پیمان شانگهای یکی از این نشانه‌هاست.

- پس از بهبود شرایط اقتصادی و از سرگیری فعالیت‌های تولیدی، اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۱ نرخ رشد اقتصادی مثبت و بالای ۶ درصد را تجربه نمود اما جنگ روسیه و اوکراین موجب شد که این روند مثبت پایدار نماند و کشورهای جهان با کاهش رشد اقتصادی و افزایش تورم مواجه شوند. برآورد شده است که رشد اقتصادی جهان از ۶.۱ درصد در سال ۲۰۲۱ به ۳.۶ درصد در سال ۲۰۲۲ کاهش یابد و همچنین نرخ تورم جهانی از رقم ۴.۷ درصد

در سال ۲۰۲۱ به ۷.۴ درصد در سال ۲۰۲۲ افزایش یابد. همچنین در سال ۲۰۲۳ نرخ رشد اقتصادی جهان باثبات در محدوده ۳.۶ درصد و نرخ تورم متوسط جهانی کاهنده پیش‌بینی می‌شود.

- وجود منابع سرشار انرژی در خاورمیانه و روسیه و امکان تولید غلات و مواد غذایی در منطقه اوراسیا و نیاز کشورها به این اقلام و جمعیت زیاد مصرف‌کنندگان در این منطقه از یک سو و موقعیت جغرافیای سیاسی و نقش بی‌بدیل کشور جمهوری اسلامی ایران از سوی دیگر، می‌تواند جایگاه ایران را برای ایفای نقش موثر اقتصادی در منطقه تقویت کند و چشم‌انداز مثبت اقتصادی برای سال‌های آتی ایجاد نماید. بر این اساس باید آنچه موجب تقویت این جایگاه می‌شود در اولویت‌های برنامه‌های اقتصادی و زیرساختی کشور قرار گیرد. از سوی دیگر، بحران انرژی در جهان، نیاز کشورهای جهان به انرژی را بیشتر می‌کند و ایران در این شرایط با بازتعریف جایگاه خود می‌تواند نقش موثری در تامین انرژی موردنیاز جهان ایفاء نماید.

- تشدید تحریم‌های ظالمانه غرب در کنار چالش‌های ساختاری اقتصاد کشور و شیوع بیماری همه‌گیر کرونا و حوادث طبیعی مکرر مثل خشکسالی باعث شد رشد اقتصادی کشور در سال‌های دهه ۹۰ پرنوسان و کاهنده باشد به طوری که متوسط رشد اقتصادی دهه ۹۰ حدود ۱ درصد بوده است. ناترازی نظام بانکی، ناترازی بودجه و افزایش نرخ ارز و کاهش ارزش پول ملی باعث استمرار تورم دورقمی در اقتصاد کشور شده است و همین عوامل باعث کاهش درآمد سرانه و افزایش فشار به اقشار آسیب‌پذیر گردیده است. دولت سیزدهم در سال گذشته و سال جاری با آگاهی از آسیب‌ها و مشکلات یادشده، سیاست‌ها و اقدامات مختلفی برای حل این مشکلات ساختاری و ارتقای اقتصاد کشور به کار بست که مهمترین آنها به شرح زیر است:

- واکسیناسیون وسیع افراد جامعه با هدف رفع محدودیت‌های کرونایی و ازسرگیری فعالیت‌های اقتصادی به ویژه در بخش خدمات

- ساماندهی نحوه تخصیص ارز ترجیحی و جایگزینی آن با پرداخت یارانه نقدی

- عدم تامین کسری بودجه از محل پایه پولی

- کاهش مالیات بر تولید

- خنثی سازی تحریم‌ها و افزایش صادرات و تعاملات اقتصادی با کشورهای همسایه و منطقه

- حمایت از محصولات ساخت داخل به ویژه محصولات دانش‌بنیان با فعال‌سازی ظرفیت‌های خالی و جلوگیری از تعطیلی فعالیت‌های تولیدی با رفع مشکلات آنها

- کاهش قطعی برق و اجرای طرح‌های مهم سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی و نفت و گاز

نتیجه این اقدامات مطابق با شواهد آماری، رشد مثبت اقتصادی، بهبود روند هزینه‌های مصرفی بخش خصوصی به عنوان یکی از شاخص‌های رفاه خانوار، افزایش پرداختی به خانوارها، و بهبود توزیع درآمد، تک رقمی ماندن نرخ بیکاری، بالارفتن حجم تجارت، کاهش شدید قطعی برق در تابستان، افزایش درآمدهای مالیاتی و گمرکی و افزایش قابل توجه درآمد حاصل از صادرات نفت و میعانات و گاز و کاهش شدید تلفات بیماری کرونا بوده است.

شواهد آماری نشان می‌دهد که رشد اقتصادی غیرنفتی با روند فزاینده از رقم ۳,۱ درصد در بهار ۱۴۰۰ به ۴,۳ درصد در بهار ۱۴۰۱ افزایش یافت. با دیپلماسی اقتصادی فعال دولت، درآمدهای حاصل از صادرات نفت و فرآورده‌های نفتی در سال ۱۴۰۰ بیش از ۱۱ برابر و در ۵ ماه اول سال ۱۴۰۱ نسبت به مدت مشابه حدود ۸ برابر شده است. نرخ بیکاری همچنان تک رقمی مانده و متوسط آن برای سال ۱۴۰۰ و بهار ۱۴۰۱ حدود ۹,۲ درصد بوده است. نرخ تورم منتهی به مرداد ماه ۱۴۰۱ نسبت به دوره مشابه سال قبل حدود ۳,۷ واحد درصد کمتر شده است. ضریب جینی به عنوان معیار اندازه‌گیری توزیع درآمد در سال ۱۴۰۰ با اندکی بهبود به ۰,۳۹ درصد رسید و انتظار آنست که در سال جاری نیز بهبود یابد. درآمدهای عمومی نیز به عنوان منبع پایدار بودجه در ۵ ماهه اول سال ۱۴۰۱، نسبت به مدت مشابه سال قبل حدود ۶۶,۵ درصد رشد داشته است. در سال ۱۴۰۰ بیش از ۴۸,۶ میلیارد دلار کالا از کشور صادر و بیش از ۵۳ میلیارد دلار کالا وارد کشور شده که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل آن به ترتیب بیش از ۳۹,۶ درصد و ۳۶,۳ درصد افزایش داشته است. در ۵ ماهه اول نخست سال ۱۴۰۱ حدود ۲۰,۹ میلیارد دلار کالا از کشور صادر شده و حدود ۲۱,۶ میلیارد دلار کالا وارد کشور شده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل به ترتیب بیش از ۲۱,۳ درصد و ۱۹,۶ درصد افزایش داشته است. در شش ماهه اول سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۱۴۱,۵ هزار میلیارد تومان یارانه نقدی به خانوارها پرداخت شده که ۱,۶ برابر کل پرداختی سال ۱۴۰۰ (۸۶ هزار میلیارد تومان) بوده است.

برای دستیابی به رشد اقتصادی با ثبات، دولت باید سیاست‌های مالی خود را در جهت ایجاد ثبات اقتصادی و ایجاد انتظارات مثبت به گونه‌ای تنظیم نماید تا با افزایش سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف ظرفیت‌های تولیدی و صادراتی جدید فعال شود. کلیه دستگاه‌های اجرایی باید نسبت به برنامه‌ریزی برای تحقق سهم خود در ایجاد رشد اقتصادی و جذب منابع داخلی و خارجی برای سرمایه‌گذاری در بخش و استان اقدام نمایند و برای تحقق آن نهایت مساعی خود را بکار ببندند. بدین منظور دستگاه‌های اجرایی اختیارات قانونی و نهادی موردنیاز برای اجرای کامل وظایف محوله را به همراه برنامه سالانه با خروجی‌های کمی مشخص و قابل ارزیابی و بودجه سالانه را به سازمان ارائه نمایند.

برنامه محور کردن بودجه دستگاه‌های اجرایی از جمله اقدامات مهمی است که برای تسهیل دستیابی به اهداف فوق‌الذکر در نظام بودجه‌ریزی کشور انجام شده تا دستگاه‌های اجرایی هم در کسب منابع قانونی و هم در مصرف اعتبارات، دارای برنامه مشخص و مدون قابل ارزیابی باشند. برای تحقق این امر و امکان رصد تحقق هدف یادشده دستگاه‌های اجرایی به دو دسته اصلی (دستگاه سیاستگذار) و تابعه (دستگاه اجرایی) طبقه‌بندی شدند. مسئولیت تحقق اهداف سند تحول دولت برعهده دستگاه‌های اصلی است که در توافق با سازمان و نهادهای ذی‌ربط، وظیفه برنامه‌ریزی، سیاستگذاری و نظارت بر تحقق اهداف را بر عهده دارند، همچنین تخصیص اعتبارات بودجه به دستگاه‌های اجرایی منوط به ارائه گزارش‌های نظارتی دستگاه اصلی از میزان تحقق اهداف تعیین شده می‌باشد. در سال آینده با رفع نواقص این برنامه تحولی باید اجرای این برنامه با دقت و سرعت تکمیل گردد. بنابراین برنامه محوری در لایحه بودجه با تاکید بر اجرایی‌سازی سند تحول دولت مردمی انجام می‌شود و لازم است دستگاه‌های اجرایی نسبت به ارائه برنامه عملیاتی سال

۱۴۰۲ برای اجرای سند تحول اقدام نمایند. توزیع اعتبارات دستگاه‌های اجرایی اصلی، بر اساس برنامه‌های اجرایی و اقدامات اولویت‌دار سند تحول دولت مردمی انجام می‌شود.

انباشت مشکلات ساختاری و تاریخی اقتصاد کشور، ظرفیت پیشرفت اقتصادی را محدود کرده و کشور را با چالش‌های جدی از جمله در مسائلی مانند معضلات محیط‌زیستی، ناترازی آب و انرژی، کسری بودجه پنهان دولت، ناترازی نظام بانکی، ناکارآمدی نظام مالیاتی، کسری صندوق‌های بازنشستگی، شرایط نامناسب فضای کسب و کار، ناتمام بودن حجم زیادی از طرح‌های زیرساختی و تولیدی و کمبود منابع مالی برای سرمایه‌گذاری مواجه کرده است. بنابراین اولویت دولت برای مقابله موثر با تحریم‌های بین‌المللی و تقویت درون‌زای اقتصاد کشور، برنامه‌ریزی برای اصلاح ساختار در این مسائل اصلی کشور است. بر این مبنا اصلاح ساختار بودجه و کارآمدسازی نظام مالیاتی، اصلاح ساختار صندوق‌های بازنشستگی، کنترل تورم، حل مساله ناترازی آب و انرژی، رفع فقر مطلق و هدایت منابع داخلی به سرمایه‌گذاری در ظرفیت‌های ویژه اقتصادی کشور برنامه‌هایی هستند که مورد توجه حداکثری دستگاه متولی در ارائه برنامه و بودجه سال ۱۴۰۲ قرار گیرد.

۲- رویکردها و سیاست‌های کلان بودجه سال ۱۴۰۲

با توجه به چالش‌های مطروحه و با تاکید بر سیاست‌های کلی برنامه هفتم، سند آمایش سرزمین و برنامه تحول دولت مردمی، جهت‌گیری‌های اصلی دولت در تدوین بودجه، سال ۱۴۰۲ عبارت است از:

(۱) ایجاد ثبات اقتصادی

الف. تداوم رشد باثبات اقتصادی

ب. کنترل تورم

(۲) عدالت محوری

(۳) کارآمدسازی نظام حکمرانی و اصلاح ساختار بودجه

(۴) اجرای طرح‌های پیشران و مهم توسعه‌ای

(۵) اجرای سیاست‌های فعال بازار کار

بر این اساس سازمان برنامه و بودجه کشور تقسیم کار ملی بصورت دستگاهی و استانی را انجام می‌دهد تا سهم هر یک از دستگاه‌ها و استان‌ها در تحقق جهت‌گیری‌های فوق تعیین شود و به دستگاه‌های اجرایی و استان‌ها اختیارات کافی تفویض می‌شود تا منابع موردنیاز برای تحقق اهداف فوق را تجهیز نمایند و تمامی دستگاه‌های اجرایی از همه ظرفیت‌ها برای تحقق جهت‌گیری‌های بودجه که به شرح زیر بیان می‌شود، استفاده نمایند.

۱- ثبات اقتصادی:

۱.۱. تداوم رشد با ثبات اقتصادی

به منظور تداوم بخشی به رشد اقتصادی در بخش‌ها و مناطق، رویکرد لایحه بودجه، رفع عوامل اختلال‌زای تولید، کاهش مداخلات دولتی در بازارها و ارتقای بهره‌وری در بخش‌های مختلف است. بدین منظور اجرای سیاست‌های زیر در دستور کار دستگاه‌های اجرایی قرار می‌گیرد:

الف. اصلاح سیاست‌ها و مانع‌زدایی از تولید:

در این زمینه دستگاه‌های متولی مکلفند برنامه عملیاتی برای تحقق موارد زیر را تنظیم و به تایید سازمان برسانند:

- مشخص کردن صنایع اولویت‌دار و پیشران توسعه،
- استفاده موثر از سیاست تعرفه‌ای جهت تکمیل و توسعه زنجیره تولید،
- شناسایی و رفع گلوگاه‌های زیرساختی و نهادی در زنجیره صنایع اولویت‌دار،
- هدایت منابع بودجه عمومی جهت رفع گلوگاه‌های رشد،
- هدایت حمایت‌ها و طرح‌های فناورانه با اولویت دهی بر نیازهای صنایع اولویت‌دار

ب. توسعه صادرات: دستگاه‌های متولی توسعه صادرات موظفند برنامه توسعه صادرات کشور را با رعایت ملاحظات زیر تنظیم و به تایید سازمان برنامه و بودجه برسانند تا در لایحه بودجه سال آینده به‌عنوان اولویت برنامه‌های دولت درج گردد:

- حذف موانع صادراتی
- حمایت از صادرات خدمات فنی- مهندسی
- حمایت از ارتقای کیفیت محصولات صادراتی و کسب استاندارد بین‌المللی محصولات صادراتی ایران
- حمایت از صادرات به کشورهای جدید و ایجاد تنوع در شرکای تجاری
- حمایت از شرکت‌های بزرگ زنجیره تامین صادراتی
- تلاش برای تقویت صادرات مبتنی بر فناوری
- استفاده کامل از ظرفیت دیپلماسی جهت صادرات بویژه به کشورهای همسایه
- تشویق و تسهیل در سیاست بازگشت ارز

ج. ارتقای بهره‌وری: با توجه به سهمی که بهره‌وری می‌تواند در ایجاد رشد اقتصادی در سال آتی ایفا نماید، دستگاه‌های اجرایی موظفند برنامه ارتقای بهره‌وری خود را به همراه پیشنهاد بودجه سالانه به سازمان ارائه نمایند. در این زمینه استفاده از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان و دانشگاه‌ها در صنعت، توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بخش

خصوصی، آموزش مدیریت به بنگاه‌های میانی و مستعد رشد سریع و هدایت منابع اعتباری بانک به سمت بنگاه‌های با بهره‌وری بالاتر مورد توجه جدی قرار گیرد.

د. تسهیل فضای کسب و کار: دستگاه‌های اجرایی موظفند برنامه و بودجه را به گونه‌ای تنظیم و به سازمان پیشنهاد نمایند که منجر به تسهیل فضای کسب و کار، شفاف‌سازی و تسهیل صدور مجوزها، رانت زدایی از اقتصاد و تمام منابع تولید از جمله انرژی، زمین و تسهیلات، اصلاح ساختار قیمتگذاری در زنجیره به ویژه در محصولات پایه و مواد اولیه به منظور رفع ناترازی حاکم بر زنجیره و کاهش مداخلات قیمتی و تعرفه‌گذاری دولت شود.

ه. ارتقای نظام تامین مالی تولید: دستگاه‌های اجرایی مکلفند برای رفع تنگناهای تامین مالی تولید از طریق ارتقای امنیت اقتصادی، ارتقای بهره‌وری منابع از طریق انجام حمایت‌های حقوقی، مالی و قضایی از کارآفرینان و سرمایه‌گذاران غیردولتی، بسترسازی و حمایت موثر از تامین مالی در زنجیره و فکتورینگ، استفاده موثر از ظرفیت‌های سند همکاری ایران و چین و سایر قراردادهای سرمایه‌گذاری مشترک اهتمام نمایند و برنامه‌های خود را به سازمان برنامه و بودجه ارائه نمایند. نهادهای متولی بازارهای پول و سرمایه باید ابزارها و روش‌های تسهیل تامین مالی اقتصاد را فراهم نمایند.

و. جلب مشارکت بخش غیر دولتی در اقتصاد

دستگاه‌های اجرایی مکلفند از ظرفیت‌های داخلی و خارجی برای تامین مالی اقتصاد اقدام نمایند برای این منظور جلب مشارکت سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در طرح‌های توسعه‌ای و طرح‌های اقتصادی بخش‌ها و استان‌ها و همچنین تامین مالی داخلی و خارجی مورد تاکید است. استفاده از مشارکت عمومی - خصوصی، تامین مالی و سودآور کردن طرح‌ها و بهره‌گیری از ظرفیت‌های بخش‌های عمومی غیردولتی برای هم‌افزایی در فعالیت‌ها و جلوگیری از کارهای تکراری حایز اهمیت است.

۱،۲. کنترل تورم

بانک مرکزی موظف است برنامه کنترل تورم را تدوین و ارائه نماید و مبتنی بر این هدفگذاری، سقف تسهیلات تکلیفی را به سازمان پیشنهاد نماید تا مبنای تنظیم لایحه بودجه قرار گیرد. در این برنامه حفظ تعادل ارزی کشور به گونه‌ای مورد توجه قرار گیرد که از تغییرات ناگهانی و بزرگ نرخ ارز در سال آتی که بر هم زنده ثبات کشور خواهد شد، اجتناب شود.

سازمان برنامه و بودجه موظف است لایحه بودجه سال آینده را به نحوی تنظیم نماید که بودجه با کسری آشکار و پنهان مواجه نباشد و کسری احتمالی منابع به نحوی تامین شود که موجب افزایش پایه پولی و تورم نشود. همچنین سازمان سقف تعهدات و تضامین موردنیاز دستگاه‌های اجرایی را در لایحه بودجه مشخص نماید تا میزان افزایش بدهی احتمالی دولت به نهادهای مالی محدود و مشخص شود.

۲- عدالت محوری

- به منظور مشخص شدن نسبت تمام سیاست‌ها با تحقق عدالت اجتماعی و پیگیری حرکت دولت بر مدار عدالت تمامی دستگاه‌های اجرایی موظفند پیوست عدالت برنامه و بودجه سال آینده خود را به سازمان برنامه و بودجه ارائه نمایند و سازمان نسبت به تنظیم و ارائه پیوست عدالت بودجه اقدام نماید.
- رشد حقوق و دستمزد مبتنی بر عدالت و عملکرد اشخاص انجام شود.
- توسعه بیمه پایه فراگیر انجام شود.
- برقراری و دسترسی آحاد جامعه به اینترنت پرسرعت و مقرون به صرفه جهت بسط اقتصاد دیجیتال و دانش بنیان و ارتقای کیفیت خدمات آموزش و پرورش عمومی و فنی حرفه‌ای پیگیری شود.
- سلامت اداری و اقتصادی بر اساس اصول ۱۲ گانه ابلاغی دولت و بهبود سازوکارهای نظارتی بر نحوه توزیع تسهیلات بانکی برای تحقق عدالت در تدوین بودجه سال آینده مورد توجه جدی قرار گیرد.

۳- کارآمدسازی نظام حکمرانی و اصلاح ساختار بودجه

- بودجه سال آینده بصورت برنامه محور تدوین خواهد شد لذا ردیف‌های بودجه‌ای ذیل دستگاه‌های اصلی محدود می‌شود و تعیین ردیف‌های بودجه‌ای بر پایه برنامه‌های مستخرج از ماموریت‌های دستگاه، اسناد بالادستی و سند تحول دولت مردمی با نتایج مشخص و قابل ارزیابی هدفگذاری می‌شود.
- سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است با دستگاه‌های اصلی و دستگاه‌های زیرمجموعه آنها اسناد برنامه و بودجه را تنظیم و مبادله کند.
 - به منظور اصلاح نظام اختیارات و پاسخگویی دولت، سازمان برنامه و بودجه و مسئولین مربوطه در دستگاه‌ها نسبت به طراحی سازوکارهای انگیزشی کارا، اثربخش و خودتنظیم در جهت کاهش هزینه‌ها و افزایش درآمدها اقدام نمایند.
 - به منظور افزایش انضباط مالی، تمام منابع عمومی و مصارف فرابودجه‌ای دولت در سقف بودجه سالانه منظور می‌شود و سقف تعهدات و تضامین دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه درج می‌شود.
 - نظارت بر اجرای بودجه از طریق اجرای نظام یکپارچه مدیریت مالی دولت و عملیاتی کردن نظام تخصیص و اجرای اعتباری بودجه و پرداخت به ذی‌نفع نهایی اصلاح شود تا تورمزایی و فساد احتمالی ناشی از منابع دولتی حداقل شود.
 - برنامه اصلاح ساختار صندوق‌های بازنشستگی با هدف کاهش وابستگی صندوق‌ها ارائه شود.
 - کاهش تبعیض در نظام جبران خدمات کارکنان دولت از طریق رعایت عدالت در پرداخت حقوق و مزایا در سطوح مختلف شغلی، ساماندهی پرداخت‌های پرسنلی خاص از جمله حق جلسه، ماموریت، پاداش پایان سال، رعایت

عدالت در پرداخت‌ها بر اساس شایستگی‌ها و عملکرد و تعیین الزامات برای بکارگیری نیروی انسانی جدید مورد توجه قرار گیرد.

- تفویض اختیارات بیشتر به استان‌ها و حمایت مالی و نهادی و مقرراتی برای بکارگیری ظرفیت‌های استان‌ها از طریق استقرار نظام درآمد- هزینه استانی، بازنگری در ردیف‌های درآمدی ملی و استانی، تفکیک وظایف و برنامه‌های ملی و استانی به گونه‌ای که وظیفه مشترکی در برنامه‌های ملی و استانی وجود نداشته باشد، ارائه بودجه استان در قالب فصل و برنامه، استانی کردن طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در حیطه یک استان و تهیه برش استانی از بودجه عمومی دولت اعم از اعتبارات هزینه‌ای و مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیگیری شود.

- افزایش عدالت مالیاتی از طریق شناسایی پایه‌های مالیاتی جدید و منطبق با ابعاد اقتصاد کشور، هوشمندسازی اخذ مالیات، استفاده از ابزار تشویقی در جهت کوشش مالیاتی در سطح استان‌ها و مناطق و ساماندهی معافیت‌های مالیاتی پیگیری شود.

- فروش، واگذاری و مولدسازی املاک و اراضی ساختمان‌ها و مستحقات مازاد و دارایی‌های دستگاه‌های دولتی از طریق ایجاد نظام انگیزشی با بازپرداخت بخشی از منابع به دستگاه اجرایی ذی‌ربط انجام شود.

۵- تکمیل و بهره‌برداری طرح‌های پیشران و توسعه‌ای اولویت دار

با توجه به مزیت‌های کشور و با در نظر گرفتن زنجیره ارزش و همچنین امکان ارزآوری، طرح‌ها و پروژه‌های اولویت‌دار هر بخش شناسایی شود و تجهیز منابع به گونه‌ای انجام شود که پروژه‌های اولویت‌دار با رعایت سیاست‌های زیر سریعتر به بهره‌برداری برسد:

- اولویت دادن به طرح‌ها و پروژه‌های ایجادکننده بازدهی اقتصادی، ارزش افزوده و منابع ارزی بیشتر و توزیع اعتبارات سرمایه‌ای بر اساس الزامات اسناد آمایش سرزمین.
- اولویت دادن به طرح‌های سرمایه‌گذاری افزایش ظرفیت تولید نفت، گاز و انرژی، فعالسازی اقتصاد دریا و طرح‌های ترانزیتی و امنیت غذایی
- مشارکت و سهامدار نمودن کشورهای دارای سرمایه و تکنولوژی در پروژه‌های پیشران اقتصادی کشور
- استفاده از منابع بازار سرمایه و پول، مشارکت با بخش غیردولتی، تسهیلات صندوق توسعه ملی به وسیله اهرم نمودن اعتبارات عمومی برای طرح‌های دارای ظرفیت مشارکت.
- اولویت در حفظ و بهره‌برداری از سرمایه‌های موجود نسبت به ایجاد ظرفیت‌های جدید و طرح‌ها و پروژه‌های جدید.
- حذف و یا مسکوت گذاشتن طرح‌های دارای بازدهی و ارزش افزوده پایین، معایر با اهداف برنامه و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴، فاقد توجیه اقتصادی، اجتماعی، فنی و زیست محیطی.

۶- اجرای سیاست‌های فعال بازار کار

به منظور جلوگیری از تداوم مساله رشد اقتصادی بدون ایجاد شغل، سازمان برنامه و بودجه کشور نسبت به بازطراحی سیاست‌های حمایت از بازار کار به نحوی اقدام کند که اثربخشی منابع مالی در جهت ایجاد اشتغال در کسب و کارهای کوچک، اشتغال روستاییان و اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و مشاغل دانش‌بنیان قابل توجه باشد. بدین منظور دستگاه‌های اجرایی متولی نسبت به ارائه برنامه سازمان برنامه و بودجه اقدام نمایند.

تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلفند بر اساس اسناد بالادستی نظیر سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و سایر سیاست‌های کلی ابلاغی و اسناد راهبردی مربوطه و نیز سند تحول دولت مردمی و سایر قوانین مربوطه از جمله قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، قانون برنامه ششم توسعه، قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) پیشنهادهای بودجه‌ای و برنامه خود را تهیه و از ارائه احکام بودجه‌ای جدید خودداری نمایند. تنها در موارد ضروری، کسب منابع درآمدی جدید و یا ساماندهی و مدیریت هزینه‌ها، احکام پیشنهادی خود را در چارچوب فرم‌های پیوست این بخشنامه به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال نمایند. در هر پیشنهاد، دستگاه اجرایی باید به‌صورت دقیق نحوه اجرای برنامه و درصد تحقق رشد و ملزومات آن را تبیین و به سازمان پیشنهاد دهد.

در صورت عدم ارائه بودجه پیشنهادی توسط دستگاه‌های فوق‌الذکر در موعد مقرر، سازمان برنامه و بودجه نسبت به تنظیم بودجه سال ۱۴۰۲ آنان اقدام خواهد کرد. مسئولیت ارائه بودجه پیشنهادی در قالب دستورالعمل‌های این بخشنامه از سوی دستگاه‌های اجرایی به عهده بالاترین مقام دستگاه خواهد بود. پیوست‌های بخشنامه بودجه:

- ۱- برنامه زمان‌بندی تهیه و تنظیم لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور
- ۲- ضوابط مالی ناظر بر تنظیم بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور
- ۳- دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه دستگاه‌های اجرایی
- ۴- دستورالعمل جامع بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد در چارچوب برنامه عملیاتی سالانه
- ۵- دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت.

سیدابراهیم رئیسی

رئیس

رونوشت:

- جناب آقای دکتر مخبر معاون اول محترم رئیس جمهور
- جناب آقای دکتر میرکاظمی معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور
- دفتر رئیس جمهور